

Стратегия за развитие на туризма 2008 – 2013г.

Съдържание:

1. Условия за развитие на туризъм в Община Силистра	4
1.1. Глобални тенденции в туризма	4
1.2. Топографска и общо икономическа характеристика на Община Силистра	7
1.3. Комуникации и транспортна инфраструктура	8
1.4. Туристически ресурси на Община Силистра	9
1.4.1. Природни туристически ресурси	9
1.4.2. Културно – исторически паметници в гр. Силистра	11
1.4.3. Фестивали	16
2. Ситуационен анализ	17
1. Силни страни	17
1.1. Географско положение	17
1.2. Общикономическо развитие	18
1.3. Туристически ресурси	18
1.4. Частен сектор	20
1.5. Неправителствени организации	20
2. Слаби страни	20
2.1. Географско положение	20
2.2. Транспортна инфраструктура	21
2.3. Материално – техническа база	22
2.4. Туристически ресурси	22
2.5. Човешки ресурси	23
2.6. Частен сектор	23
2.7. Управление на туризма на местно равнище	23
2.8. Популяризиране, реклама и маркетинг	23
3. Възможности	23
3.1. Макроикономическа и политическа обстановка	23
3.2. Пазарни тенденции	24
3.3. Конкурентни предимства на Община Силистра	24
3.4. Частен сектор	24
3.5. Туристически проекти	25
4. Заплахи	25
4.1. Икономика в преход	25
4.2. Тероризъм	26
4.3. Конкурентни вътрешни нужди	26
3. Туризмът като инструмент за устойчиво развитие на Община Силистра	
3.1. Визия	26
3.2. Мисия	27
3.3. Подходи	28
4. Стратегически цели и приоритетни дейности	30
4.1 Съхраняване на природното и културно - историческото наследство	30
4.1.1. Гарантиране поддържането на въздействието на туризма върху околната среда в границите на допустимата промяна	30

Стратегия за развитие на туризъм – Община Силистра 2008 – 2013

4.1.2. Залагане на механизмите за генериране на приходи за опазване на биологичното разнообразие и паметниците на културата в планирането на местно ниво	30
4.2. Развитие на туристическия бизнес	31
4.2.1. Обединение на представителите на туристическия бизнес на местно ниво	31
4.2.2. Подобряване на капацитета на предприемачите за извършване на бизнес и обучение на местните общности, предоставящи туристически услуги. Обучение на кадри в туризма	31
4.2.3. Подпомагане развитието на ефективни предприятия в сферата на туризма	32
4.2.4. Насочване на развитието на туризма към пазарите	32
4.3. Развитие на местно ниво	32
4.3.1. Провеждане на туристически форуми, събития и чествания на местно ниво	32
4.3.2. Изграждане на туристически имидж на Община Силистра	33

5. Реализиране на Стратегията за развитие на туризма в Община Силистра

5.1. Роля на местната власт	33
5.2. Роля на областния управител	33
5.3. Роля на неправителствените организации	33
5.4. Източници на финансиране	34

Въведение

1. Условия за развитие на туризма в Община Силистра

1.1. Глобални тенденции в туризма

Когато става дума за тенденциите в развитието на туризма, е нужно да бъдат подложени на обстоен анализ процесите и условията, които ги формират. Тези процеси са резултат от общото социално и икономическо развитие на обществото, чийто производни са условията за развитие на туризъм. Тенденциите са фактора, който определя рамката на развитие на отделните субекти в сферата на туризма, и който предначертава целите и пътищата на тяхното постигане чрез стратегическото планиране на всички нива.

За нуждите на Стратегията за развитие на туризма в Община Силистра е нужно да бъдат разгледани тенденциите при различните форми на туризъм, в който общината идентифицира своя потенциал за развитие.

Световната Туристическа Организация предрича, че увеличението на Европейския рецептивен туризъм през следващото десетилетие в по – голямата си част ще се дължи на алтернативни форми на пътувания, разграничаващи се от класическата формула “Слънце, пясък и море”. Този вид туризъм се очаква да надмине 20 % от всички пътувания през следващите 20 години и има потенциал да нараства по – бързо от всеки друг пазарен сегмент. Част от растежа ще дойде от по – големия брой туристи, но един значителен дял ще е в следствие на преориентирането на туристи между различните сегменти.

Причините за тези тенденции на преориентиране са няколко:

- Туристите набират все повече опит в пътуванията си и се различават все повече при избора си на дестинация, което води до търсенето на нови места и нови туристически продукти;
- Те са по – мобилни – пътуванията зад граница са по – достъпни от всякога, благодарение на либерализацията на авиокомпаниите, изграждането на нови пътища и Европейската интеграция;
- Предприемат се по – къси, но по – чести пътувания през годината;
- Те са по – активни по време на ваканцията си, търсейки различни дейности;
- Европейското население застарява, но остава активно по – дълго време;
- Нараства загрижеността на хората за околната среда.

Най – популярният избор е морето (63%), но значителен брой от европейците посочват селските райони и природата (23%) като предпочитана дестинация. Колкото до критериите за избор на едно място пред друго, климатът фигурира осезателно (45%), както и други фактори като пейзажа, историческия интерес и околната среда, които в процентно отношение са равни с факторите “разходи за пътуване” и “разходи за настаняване”.

Понятието “селски туризъм” се използва, когато селската култура е ключов компонент от предлагания продукт. Отличителният признак на туристическия продукт при селския туризъм е желанието да се предложи на гостите персонализиран контакт, да почувстват физическата и човешка околна среда в селските райони и да им се позволи, колкото се може повече да участват в дейностите, традициите и начина на живот на местното население. Катеренето, ездата, приключенският туризъм, образователните пътувания, спортният и здравен туризъм, културно – историческият

туризъм, са само няколко примера за дейности, за които се счита, че са част от концепцията за селски туризъм.

Селският туризъм е считан за важен сегмент от европейския туризъм (втората по важност мотивация за пътуване) като се предполага, че благодарение на мултипликационния ефект годишните приходи достигат до 65 милиарда евро (колкото брутният вътрешен продукт на Унгария!). Световната туристическа организация (WTO) изнесе данни, че търсенето на продукта на селския туризъм показва стабилно увеличение през последните 15 години, а в Югоизточна Европа годишното нарастване е от порядъка на 25 %.

Според Световната туристическа организация пазарът за селския туризъм е с висок потенциал. Установено е, че 3% от всички международни пътувания са с цел “селски туризъм”, което формира туристопоток от над 19 милиона души, без да се включва вътрешния туризъм. Очаква се, селският туризъм да нараства годишно с 6%, което е с 2% повече от растежа на целия туристически отрасъл.

Промени в обществото – нови варианти на пътувания

Обществото се променя непрекъснато, а тенденциите – икономически, социални или в начина на живот – от своя страна оказват влияние върху туризма, който е неразделна част от нашето общество. Съществуващите политики, отнасящи се до туристическите продукти и услуги, маркетинга и инвестициите, изискват да бъдат направени някои промени и адаптации, когато предпочитанията и туристическото поведение се развиват по различен начин, от този, по който са се развивали в миналото.

В миналото, предлагането винаги е диктувало търсенето, докато днес е върно обратното.

Увеличаващата се наситеност на пазара и повечето, умеещи да отстояват правата си, потребители, с повече свободен финансов ресурс и повече свободно време, предопределят доходността на производителите на туристически услуги.

Все по – големият опит на туриста и повишените му изисквания определят все по – силната конкуренция в сектора.

Следващите девет тенденции са от съществено значение при дългосрочното планиране в туризма. Те са отражение на прогнозираните изменения на западноевропейското общество през следващите 5 години¹.

Демографски промени

Броят на хората в третата възраст прогресивно ще се увеличава. Те ще бъдат по – здрави и ще разполагат с повече доходи, отколкото в миналото. Много от тях ще се пенсионират по – рано и ще имат повече свободно време, което да посветят на туризъм. Тази тенденция може леко да бъде забавена заради увеличаването на възрастта за пенсиониране. В този смисъл броят на опитните туристи ще нарасне с много по – бързи темпове от туристическото развитие.

Всички тези влияния ще доведат до повишаване на изискванията към качеството, комфорта и сигурността на средствата за настаняване и транспорт и ще насочат маркетинговите стратегии в тази насока. По – търсени ще бъдат индивидуалните програми, които се провеждат извън натоварения сезон и включват релаксиращи възможности за забавление (например голф). Намалването на броя на членовете в семейството ще доведе до по – високи доходи на човек, а от там – и до по-големи възможности за почивка.

¹ Данните са от изследването Trends for Tourism in Europe на European Travel Commission (ETC)

Това неминуемо ще доведе до търсене на по-люксови програми. Ще се развият много успешно т.нар. сити брейк (познавателни посещения на градове през почивните дни) и други почивки в чужбина през ненатоварените периоди. Силен интерес ще предизвикат и възможностите за морски рекреационен туризъм през зимата.

Здраве

С времето здравето стана от съществено значение и туристите са все по-загрижени за него. Това със сигурност ще повлияе при вземането на решение за почивка. Дестинациите, които не са считани за екологично чисти, постепенно ще бъдат избягвани от туристите. А това ще формира нуждата от изграждане на подходящи съоръжения за активни спортове. Търсенето на продукти за поддържане на красотата и доброто здраве ще се увеличи (в това число минерални басейни и фитнес центрове).

Обучение

През последните години образователното равнище на пътуващите се повиши, а това се отразява пряко върху създаването на туристическия продукт. Изкуствата, историята и културата стават водещ мотив за пътуване и присъстват все по-трайно в туристическите продукти. Те отговарят по-пълно на душевните търсения на съвременния човек и задоволяват нуждата и желанието му да учи.

Свободно време

Съвременният начин на живот е изключително напрегнат и това стимулира желанието на хората за релаксация. От друга страна, по-голямото количество почивки ще доведат до по – големи разходи за семействата и нуждата от по – нискобюджетни продукти. Програмите ще стават все по – релаксиращи, а продължителността им ще намалява за сметка на увеличаване на броя на пътуванията през годината.

Туристически опит

Клиентите стават все по-взискателни и самоуверени по отношение на своите нужди и права. Ще намалява лоялността към определени дестинации, а онези, които не отговарят на стандартите, ще загубят клиенти за дълъг период от време. Региони, които предлагат разнообразен продукт ще бъдат предпочитани. Опитът и критичното отношение ще стимулират туристите да посещават отново дестинации, от които са били доволни в миналото, а продуктът ще е разнообразен – ще бъдат избирани както евтини, така и скъпи ваканции. По-опитните туристи ще оценяват по-критично автентичността на посещаваните места като част от нуждата си от емоционално преживяване. Ще намалее важността на изкуствено изградените съоръжения (например тематични паркове). Ще намалее и нуждата от обиколки, изцяло придружавани от водач.

Стандарт на живот

Стандартът на живот в западните общества се покачва съществено. Ще се увеличи интересът към по-малки места за настаняване (малки автентични хотелчета и ферми), както и към закупуване на вили в близост до регионални летища. Тенденцията “назад към природата” ще доведе до по-прости средства за настаняване – от хотели към бунгала, от каравани към палатки. Доставчиците на услуги, които успеят да създадат изцяло нови продукти, ще пробият на пазара, а продуктът на хобитуризма ще се развива с ускорени темпове.

Информационни технологии

Навлизането на Интернет и използването му за достъп до информация и представяне на туристически продукти ще продължи да се увеличава. Опитните туристи все повече ще организират сами своите почивки и ще резервират директно

настаняване и други услуги. Ролята на туристическите агенции ще намалее, доколкото цели туристически пакети ще могат да бъдат закупвани директно от клиентите. Пазаруването по Интернет ще стимулира по-късните резервации. Увеличените възможности за поднасяне на информация за различните дестинации ще помогнат на туристите да сравняват и ще доведе до по-голяма конкуренция в бранша. Достъпът до задълбочена информация за продуктите или дестинациите ще стане от по-голямо значение от дизайна на интернет страницата. Маркетингът на дестинацията (утвърждаване на марка с подкрепата на обществения сектор) ще увеличи важноста си и ще стимулира посещенията на Интернет страниците. Интернет ще промени ролята на туристическите организации и бордове и ще постави нови изисквания към тях.

Транспорт

Туристическите дестинации ще се облагодетелстват все повече от лесен достъп, особено ако рекламират събития организирани извън активния сезон. Повишената достъпност ще стимулира търсенето на кратки почивки в чужбина и миграция от големите градове към селските райони. Пътният трафик ще стане все по-натоварен и ще повлияе негативно върху пътуванията с личен автомобил, особено през активния сезон. Използването на високоскоростните влакове на средни разстояния ще бъде по-съществено, отколкото редовните авиолинии. На мода ще излязат круизните пътувания – по-скъпи и по-люксови.

Сигурност

Терористичните актове, регионалните войни, глобалното замърсяване и други световни кризи за съжаление са се превърнали в част от ежедневието. В туризма това повишава нуждата от сигурност и туристите избягват дестинации, които са считани за опасни. Разходите за гарантиране на сигурността ще се увеличат съществено, а индустрията ще трябва да бъде по-добре подготвена да посрещне по-гъвкаво туристическото търсене в кризисен период. При подбора на дестинация ще се включват и нови съществени фактори като качество на питейната вода и замърсяване на околната среда.

1.2. Топографска и общо икономическа характеристика на Община Силистра

Община Силистра е най-североизточната част от територията на България, граничеща по вода и въздух с Република Румъния. Територията ѝ е част от Източната Дунавска равнина, която се характеризира с умерено - континентален климат. Теренът в голямата си част е равнинен с надморска височина до 200м., което в съчетание с водните ресурси, обусловени от река Дунав, плодородните почви и подходящия климат благоприятстват развитието на селско стопанство.

В югозападната част на общината е разположено езерото Сребърна, подхранвано от няколко карстови извора. То е с дълбочина до 2.3 м. Обрасло е с растителност, сред която гнездат редки птици. В река Дунав са се образували няколко острова, някои от които са подходящи за отдих и туризъм.

Община Силистра е център с регионално значение. Състои се от 19 селища с обща площ 51 589 ха, която представлява 18.1 % от площта на Област Силистра. Земеделските територии заемат 38 179 ха (74 % от общата площ), от които 32 873 ха (86.1 %) обработваема земя; 7 263 ха (14.08 %) гори; 1 809 ха (3.5 %) водни площи (язовири) и 525 ха (1.02 %) са заети от пътища.

Жителите на общината към 31.12.2006 г. са 57 240 души представляващо 68% от общото население на Област Силистра, от които 39 148 души са градско население.

Стратегия за развитие на туризъм – Община Силистра 2008 – 2013

Гъстотата на населението през 2006 г. е 111 д/кв. км, която е най-висока за областта - 48,3 д/ кв. км, и по-висока в сравнение с тази за страната (69,3 д/кв. км).

На територията на Община Силистра има 19 населени места, от които само един град – общински и областен център гр. Силистра. 6 от населените места са с население под 100 души. 1 от населените места е с население над 7 000 души и 1 - с над 4 000 души. Задържането на населението в тези села се обуславя от близостта им до общински център и възможността за трудова миграция в рамките на работния ден.

Географското положение на общината я определя като “североизточната врата” за осъществяване на транспортни връзки с Румъния и страните от ОНД. Общината се намира в развит селскостопански район с традиции в зърненото и животновъдното производство. Изключително силно са застъпени зърнените култури – отглеждат се пшеница, царевица и слънчоглед. Трайните насаждения заемат обща площ над 20 хил. дка, като се отглеждат лозя, кайсии, орехи, ябълки и лешници, череши, праскови, ягоди, малини.

Въпреки, че през последните години промишленото производство спада, потенциалът на промишлеността продължава да бъде значителен. На територията на общината се намират крупни промишлени предприятия, предлагащи широка гама от продукти, в т.ч. метало- и дървообработващи машини, продукти на електрониката, неръждаеми домакински съдове, технически каучукови изделия, текстилна продукция, дървесно – влакнести плочи (фазер) и др. Широко застъпена е и хранително – вкусовата промишленост, в т.ч. производство на месо и месни изделия, рафинирано слънчогледово масло, замразени плодове и зеленчуци, мляко и млечни продукти и други.

Частният сектор бавно се разраства. Действащите малки и средни предприятия са предимно в сферата на селското стопанство, хранително – вкусовата промишленост, търговията и транспорта. Големите административни пречки, липсата на инвестиции и предпочитания за частния бизнес спъват неговото развитие.

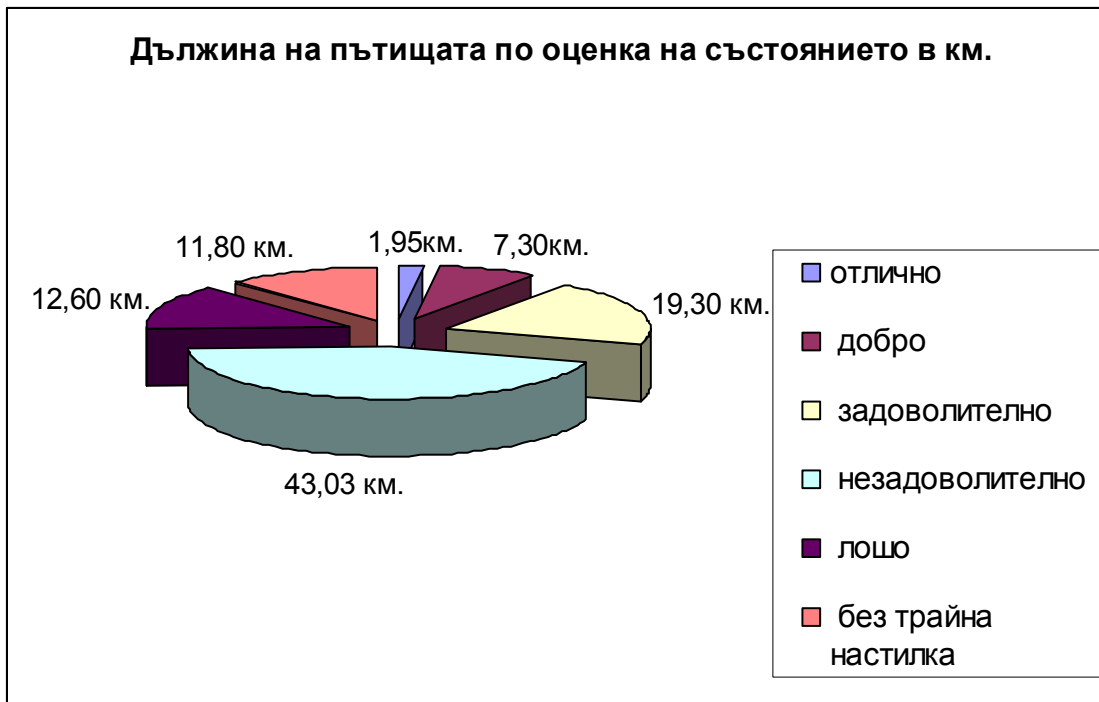
Съгласно Решение № 374 на Министерски Съвет от 2 юни, 1999г. Община Силистра е определена като район за трансгранично сътрудничество.

1.3. Комуникации и транспортна инфраструктура

На територията на община Силистра са разположени пътища с обща дължина 95.98 км. Разпределена между 13 пътя, осигуряващи връзките между 19-те населени места в общината. Общата дължина на бившата IV –то класна пътна мрежа на област Силистра е 443.3 км. За включване в Списъка на общинските пътища на Министерство на регионалното развитие и благоустройството са предложени 377.9 км. През общината преминават републикански пътища с категория I, II и III клас, а именно: I клас - 57 км., II клас – 146.9 км., III клас – 299.4 км. От тях транзитния трафик се обслужва от следните пътища:

- път I-7 - граница Румъния – о.п. Силистра - о.п. Ямбол – Лесово – граница Турция;
- път II-21 – осигурява връзката с област Русе
- път II-71 – осигурява връзката с път I-9 „Балчик – Оброчище - Варна” и области Варна и Добрич.

Наличните пътища в Община Силистра са недостатъчни за пълноценното й функциониране.

През ноември 2007 г. беше открит фериботен терминал и нова фериботна линия Силистра-Кълъраш. **Дунавски индустриален парк АД**, дружество в състава на «Алфа финанс холдинг» АД, като концесионер на фериботния терминал Силистра-Кълъраш, инвестира близо 2.5 милиона лева за изграждане на обособен РО-РО терминал до изградените от държавата КПП и пътната връзка до терминала. Новият фериботен терминал дава възможност за превоз на пътници и транспортни средства. Това ще доведе до създаване на оптимален транспортен коридор за трафика на камиони от Турция и Украйна и обратно, както и ще улесни транспортните връзки на целия източен регион на България и Румъния. Терминалът е разположен на площ от 65 189 кв.м и е първата в България концесия на зелено за публична инфраструктура.

Населението на общината се обслужва от една автогара, която е собственост на един от основните превозвачи.

На територията на общината са регистрирани 35 фирми за обществен превоз на товари.

ЖП транспорт.

Общината разполага с жп гара, обслужваща пътнически и товарни влакове. Въпреки че, железопътния транспорт е стабилен и оборудван с необходимата техника, пътничко- и товаропотокът е непостоянен, тъй като голяма част от пътниците и товарите са ориентирани към по-гъвкавия автомобилен транспорт.

Воден транспорт.

На километър 381 на река Дунав се намира пристанище Силистра, което е собственост на «Лесил» АД с основен акционер (94%) Министерството на транспорта и съобщенията (МТС). Техническите характеристики на пристанището са следните:

- обща площ – 26 600 м.
- дължина на кея – 500 м ; брой корабни места – 5; капацитет за насипни товари – 1 800 т за 12 часа; капацитет за генерални товари – 400 т за 12 часа
- механизация: портален кран 32/20 т – 1 бр.; портален кран 10 т – 2 бр.; платформен кантар – 50 т.

Пристанището разполага с добре развита транспортна инфраструктура – жп и шосейни подходи. Съществува възможност за водоснабдяване и хранване с ток от бряг на пристаналите съдове. Могат да се обработват бункерови речни, речно-морски и морски съдове с товароподемност до 5 000 т.

В гр. Силистра е открито първото частно пристанище по р. Дунав – „East Point”. Пристанището е с регионално значение, предназначено за обществен транспорт и обслужване на пътници, обработка на поща, снабдяване на корабите с вода, гориво, ел. енергия и комуникации. Общата площ е 1690 кв. м., с едно корабно място с дължина 200 метра.

1.4. Туристически ресурси на Община Силистра

1.4.1 Природни туристически ресурси.

Биосферният резерват “Сребърна” е разположен на 20 км. западно от Силистра по пътя за Русе. Той е защитена територия от 1948 г. и до днес е получил международно признание по 2 конвенции (Световно културно и природно наследство и Рамсарска) и по 3 международни програми (“Човек и биосфера”, “Орнитологично важни места” и “Корине биотопи”). Това определя и ключовото място на резервата в различните мрежи от международно значими територии.

Езерото Сребърна е разположено на брега на река Дунав. Обявено е за резерват през 1948 г., в който се включва и поясът от дървесни насаждения по брега на реката, остров Комлука, и акваторията, заключена между острова и брега на Дунав. То е главна “спирка” по т.нар. Via Pontica, най-важното миграционно трасе на прелетните птици между Северна Европа и Централна Африка. Тук са установени 50 вида птици включени в Червената книга и се намира единствената в страната колония на къдроглави пеликани. Освен тях гнездят още и два световно застрашени вида – малък корморан и белоока потапница. Сребърна е едно от най-важните места в страната за гнездящите малък воден бик, нощна чапла, блестящ ибис, гривеста чапла и лопатарка. През зимата тук се концентрират голям брой от видовете голяма белочела гъска, червеногуша гъска, сива гъска и хвойнов дрозд. В резервата се срещат 11 редки и застрашени от изчезване вида растения. Застрашените животни, обитаващи резервата, са смока мишкар, степния и пъстрия пор. Орнитологично важно място, миграционна спирка за морския орел и речния орел, които не гнездят тук, но през гнездовия период ловуват в резервата, както и за някои речни видове риби, прииждащи при високи води от р. Дунав. От застрашените растения тук се срещат воняща цикута, блатен кострец, жълта водна роза, нимфоидна какичка, обикновена мехунка, блатно кокиче, двуредна острица, водна папрат, безкоренчеста волфия, дяволски орех, жабешка воднянка и насекомоядното растение алдрованда. Поради изключителната си ценност Сребърна е призната за биосферен резерват, за влажна зона с международно значение по Рамсарската конвенция, за паметник на световното, културно и природно наследство и като орнитологично важно място със световно значение. В буферната зона има Природонаучен музей към Общината, който е открит през 1983 г. и в който от 2003 г. има монтиран монитор за наблюдение на пеликанската колония чрез специално поставена в езерото камера, както и Екологична станция на БАН.

През 1977 г. Сребърна влиза в световната мрежа на биосферните резервати по програмата “МАБ” (“Човекът и биосферата”) на ЮНЕСКО, а през 1984 г. като природна забележителност се нарежда сред деветте природни и културни обекта на България, включени от ЮНЕСКО в списъка на световното наследство.

Резерватът “Сребърна” е една от трите български влажни зони с глобална значимост и е включен в Националния план за действие по опазване на най-важните влажни зони в страната.

Поддържан резерват “Сребърна” е може би най-подходящото място за познавателен туризъм в Силистренска област. Той предлага възможности за обичаен, хоби-ориентиран и селски туризъм.

Река Дунав. Дунавският басейн е район, богат на природни ресурси и културно – историческо наследство.

Като голяма международна река, Дунав има известни специфични черти в сравнение с други международни реки. Тя е една от най-големите транспортни маршрути за всички Дунавски държави, като 85% от течението на реката е плавателно. Река Дунав е и най-големият европейски транспортен маршрут. Реката винаги е била важна връзка между Западна Европа и Черно море. Тя е втората по дължина река в Европа и единствената, която тече в посока Запад – Изток. По своя път през Европа реката пресича 22 географски дължини, обединявайки 13 страни – Германия, Австрия, Чехия, Словакия, Унгария, Словения, Хърватска, Босна и Херцеговина, Югославия, България, Румъния, Молдова и Украйна. В допълнение, малки притоци извираат от четири страни: Албания, Италия, Швейцария и Полша, които също допринасят за речния поток.

За всички страни по Дунавското крайбрежие реката има огромно икономическо значение и се използва за развитието на специализирани форми на туризъм – круизен, приключенски, познавателен, орнитоложки и селски.

1.4.2. Културно – исторически паметници в гр. Силистра

Национален архитектурен и археологически резерват “Дуросторум-Дръстър- Силистра”

Силистра е град с древно културно – историческо наследство, през който в продължение на две хиляди години минават десетки народи и цивилизации. Те оставят видими, често емблематични следи от своето присъствие. Античният Дуросторум, средновековният Дръстър и нова Силистра са сред малкото градове в България, Балканите и Европа, в които се проследява културна и цивилизационна приемственост от Античността, ранна Византия, Второто българско царство, Османо – турския период, Възраждането и до наши дни.

През тези две хиляди години в града е натрупано богато културно – историческо наследство, свързано с пет знакови цивилизации: римската, византийската, средновековната, османската и новобългарската и на четири световни религии: гръкоримската, християнската, ислямската и юдейската. При това през различните исторически епохи, като изключим последния век, градът е водещият административен, военен, културен и духовен център на Добруджа.

При археологически и исторически проучвания през последните десетилетия са изнесени на показ знакови паметници на посочените цивилизации и религии – антични сгради, обществени постройки и фортификация, византийски гробници, култови постройки и съоръжения, средновековни крепости, жилища, църкви и манастири, османо – турски джамии, конаци, табии и новобългарски архитектурни забележителности.

Оценявайки всичко това, след националните археологични резервати “Велико Търново”, “Плиска – Мадара – Преслав”, през 1971 година с акт на Министерския Съвет, голяма част на Силистра е обособена като “Национален архитектурно – исторически резерват Дуросторум – Дръстър – Силистра”

Археологическите издирвания на обекти от различни периоди и документирането им е извършено от археолога Иван Бъчваров, който съставя и съвременната археологическа карта на Силистренски регион, върху който са регистрирани и обявени в “Държавен вестник” 314 археологични паметника на културата. От тях 12 селищни могили, 139 тракийски надгробни могили, 60 трако - римски и средновековни български селища, 20 крепости и 13 некропола.

Резерватът обхваща повече от 2/3-ти от съвременния град Силистра. Античния Дуросторум и средновековния Дръстър са били със световно значение и днес резерватът съдържа уникални реставрирани паметници от римската и средновековната българска епоха. В резервата са включени всички археологически разкопки в града, като най- голям интерес предизвикват тези в Дунавския парк. Там е открита патриаршеската базилика на патриарх Дамян (втората по големина базилика в страната- първата патриаршеска църква в българската държава), както и част от колона на хан Омуртаг, което според изследователите доказва, че все още неоткритият “преславен дом на Дунава”, построен от него се намира именно в Силистра.

1. Силистренската гробница

Най – известният в страната и чужбина античен паметник на Дуросторум е от гробницата със стенописите от първата половина на IV век. Тя се смята за емблематично творение на късноантичната цивилизация и присъства във всички сериозни изследвания, посветени на тази епоха. Тя е уникален паметник на късноримската архитектура и живопис. Богатата стенописна украса (геометрични, животински и човешки фигури, ловни сцени, семейна двойка и техните прислужници) е повлияна от традициите на Елинската епоха и е от изключителна художествена и историческа ценност. Това е една от най-запазените и най-богато декорираните късноантични гробници в Добруджа и на Балканите от началото на IV в. Представлява еднокамерно правоъгълна засводена гробница с размери 3,30/2,60/230 м. Без изключение цялата вътрешност е покрита с фрескова живопис, която е напълно съхранена във вида, който е имала при стенописването. Върху стените се оформени 9 правоъгълни пана, като централното е заето от фигурата на господаря и знатната му съпруга, а върху останалите са представени прислужници. Върху източни люнет са изобразени двойки гълъби, а върху западния – пауни с кантерос – символ на безсмъртието. Според последните изследвания гробницата е построена към втората четвърт на IV в. като заупокойно жилище на римски патриции – езичник от Дуросторум. Това личи от патрицианските одежди и патрицианската грамота-кодицил, връчена му от Императора (Константин Велики или наследниците му) в началото на IV в. Знатният гражданин на Дуросторум е бил член на сената в Константинопол и се смята, че произхожда от източните провинции на Империята (Сирия, Египет)

2. Средновековният катедрален патриаршески и митрополитски храм на Дръстър-Силистра и патриаршеската резиденция от X в.

Построен е през втората половина на IX в. до северната крепостна стена на Дръстър на мястото, където през 362 г. е изгорен раннохристиянския мъченик Св. Емилиан Доростолски. Представлява импозантна трикорабна базилика с три апсиди и притвор с размери 25, 40/14, 70 м. Иззидана е от добре оформени големи варовикови квадрати, споени с бял хоросан, а фугите са обмазани с червен хоросан. Вероятно това е катедралната църква на първия епископ на Дръстър след покръстването – една от седемте епископски катедри учредени при княз Св. Борис – Михаил след 870 г. От надписи и документи знаем името на първия епископ на Дръстър, който е построил храма – еп. Николай. След като през 927 г. Дръстър става резиденция на първия

български патриарх Дамян, църквата е преустроена в кръстокуполна базилика със синтрон, амвон, патриаршески митоторион, мраморна олтарна преграда и мощехранилница пред нея. Западно от църквата се развиват верижните помещения на патриаршеската резиденция.

Според един надпис след 1000 г. църквата е възстановена и разкрасена по волята на самия император Василий II Българоубиец. Около средата на XI в. пред олтара на църквата е погребан дръстърския митрополит Христофор. През XI-XII в. църквата е катедрален храм на византийските епископи и митрополити на Дръстър като най-известен сред тях е византийския интелектуалец Лъв Хрисианит. През XIII-XIV в. църквата (възстановена е след татарското нашествие от 1242 г.) и продължава да е катедрален храм на българските митрополити на Дръстър. Западно от църквата се намират сградите на Св. Синод на Българската православна църква от X в., а източно от нея покоите на патриарха с патриаршеската баня. Дръстърската патриаршия е първата национална патриаршия в християнския свят след апостолските патриаршески престоли в Рим, Константинопол, Александрия, Ерусалим и Антиохия. Туристите на място могат да се запознаят с единствената почти напълно разкрита ранносредновековна патриаршеска резиденция в Европа.

3. Дворецът на доростолските епископи през V-VI в. до раннохристиянската епископска базилика.

Намира се в централната част на гр. Силистра до сградата на РДВР. Върху рушевините на градска вила-урбана от II-III в. е изградена монолитна правоъгълна сграда с дължина 17 м и ширина 11,60 м. Чрез преградни зидове интериора е обособена почти квадратна зала 10,60/10,10 м и две по-малки помещения около 7/6 и 5/6 м от запад. Зад южната стена конструктивно е изградена полукръгла апсида с диаметър 5,80 м. Сигурно установен хипокауст (отоплителна система) е регистриран в малките помещения.

Само на 2,70 м западно от сградата е разкрита баня от същия период, която по аналогичен начин е издигната върху деструкциите на вилата от II-III в.

Планът на този дворец наподобява епископските резиденции от V-VI в., а близостта до голямата ранновизантийска базилика, предполага резиденция на доростолските епископи от V-VI в. Първият епископ на раннохристиянския Дуросторум-Силистра е Меркуриян, ученик на апостола на готите Улфила. Той оглавява катедрата в Дуросторум около 383 г., след което се отправя в Медаоланум – Милано и става епископ на големия италиански град в края на IV в. Тук влиза в богословски диспути със самия Св. Амвросий Медаолански. След Авксентий митрополити на Дуросторум през V-VI в. са Яков, Монофилитус и Дулцисимус. В този смисъл разкрития дворец е един от най-ранните експонирани епископски дворци на север от Балкана.

4. Урната-саркофаг на Св. Дасий Доростолски, съхранявана в гр. Анкона /Италия/ и мощехранилницата в Силистренската църква Св. Ап. Петър и Павел.

В музея Диоцезиано срещу епископската катедрала в гр. Анкона се съхранява мраморна урна саркофаг изработена през VI в. с размери 1,02/0,50/0,42 м. Върху капака е връзан на гръцки език надпис „*На това място лежи светият мъченик Дасий, пренесен от Доростол*”. Св. Дасий постига мъченическа смърт на 20.11.303 г. в Дуросторум. Около VI в. мощите са извадени от мартириума и положени в тази урна, която е била поставена в някои от храмовете в Дуросторум. Към края на века е била пренесена в Константинопол, а след падането на столицата от кръстоносците през 1204 г. отнесена в Анкона.

В месецослова на Василий II от началото на XI в. има цветна миниатюра пресъздаваща посичането на св. Дасий Доростолски

При посещението си в България през 2001 г. Папа Йоан Павел II дари на Силистра част от мощите /дясната раменна кост/ на Св. Дасий, положени в мраморна мощехранилница (приблизително копие на урната от Анкона), която днес се съхранява в катедралния митрополитски храм Св. Ап. Петър и Павел. Засега това са единствените експонирани автентични мощи на раннохристиянски светец-мъченик, чието име е известно. Самият храм е Паметник на културата, построен след Кримската война от водещата в България през Възраждането «Дряновска архитектурна школа». Стенописите на известния български живописец проф. Кожухаров.

5. Археологическа експозиция при Исторически музей- Силистра

Тя е разположена на площ от 400 кв.м. и в нея са изложени паметници от праисторическата, античната и средновековни епохи. Сред тях има уникални експонати като римски каменен слънчев часовник, най- големия, открит досега по българските земи; римски спортен шлем-маска с изобразени грифони; съкровищница от гробни находки от благородни метали от римската и средновековната епохи; колесница – погребение на знатен римски магистрат от края на III в., единствена в бившите римски земи; статуя на римлянка тип “пудицития”, изработена в Доросторум; златен пръстен на един от първите християни от края на III в., колекции златни накити от III-IV и XIII-XIV в., колона на хан Омуртаг, печати на български и византийски владетели и висши аристократи, златните накити на княгините (деспотица и деспина) на Дръстър от XIV в. монетни колекции и съкровища от IV в. пр. Хр. До XV в. сл. Хр., една от най-големите колекции средновековни кръстове от X-XIII в. и пр.

6. Етнографска експозиция при Исторически музей - Силистра е разположена на площ от 300 кв.м. В нея са включени експонати, представящи бита и културата на добруджанското население от Силистренския регион от средата на XIX до началото на XX век. Изложени са оригинални оръдия на труда; костюми на изчезналото местно население Гребенци от средата на XIX век; кукерски маски от региона и маски “брезая”, използвани при зимен обичай за плодородие и здраве (произходът им има езически характер и се срещат единствено в Силистренския регион- село Сребърна).

7. Турският форт “Абдул Меджиди” /Меджиди табия/.

Намира се южно от Силистра и е най- запазеният от шестте укрепителни пункта на фортификационната турска система изиграла важна роля в руско- турските войни от 1853-56 г. и 1877-78 г.

Нейното построяване е наложено от необходимостта за допълнително укрепяване на крайдунавските градове, когато реката се утвърждава като естествена граница на Османската империя.

Идеята за построяването на тази система от военни укрепления е дело на немския военен инженер фон Молтке, посетил града през 1837 г. Крепостта е градена през периода 1841-1853 г. Строена е от принудително събрани 300 българи. Главните майстори-каменоделци са от Дряново и региона. По време на строителството на крепостта те строят и първите монолитни възрожденски храмове в Силистренско – в Алфатар (1846 г.) и Калипетрово (1947 г.)

През 1847 г. е посетена от султан Абдул Меджид, проявил интерес към нея и по този повод тя е наречена на негово име- Меджиди табия.

Крепостната стена има формата на шестоъгълник и достига на височина до 8 м. Непосредствено до нея има ров, служил едновременно за препятствие и маскировка.

Крепостта е била завършена по времето на областния управител Саид паша в навечерието на Кримската война. Крепостта участва в Кримската война, която започва през 1853 г. в Силистра. В сраженията около крепостта участва гениалния руски писател Лев Николаевич Толстой. Тове е единствената напълно съхранена в интериор и експериор крепост от Османската епоха в България и Балканския полуостров.

8. Куршумлу джамия

Куршумлу джамия в гр.Силистра е деклариран паметник на културата от местно значение. Тя е един от архитектурните модели на Мимар Синан. Сградата е строена през първите десетилетия на 16-ти век. Описана е в пътеписите на Евлия Челеби в средата на XVII в. След Томбул джамия в Шумен и Ибрахим паша в Разград, Куршумлу джамия е третата по значение в Северна България. Тя отразява най-добре майсторството на Османските архитекти. Името си получава от оловните листове, с които е покрит куполът и. Първият ремонт на сградата е през 1630 г. от учениците на архитекта Синан, както това е отбелязано на специална мраморна плоча, вградена в дясната външна стена. Стенописната украса датира от 1730 г. – 1800 г. и е изключително професионално изпълнена. Според проучванията това е най-старата напълно съхранена джамия в Северна България.

Джамията е построена точно в центъра на тогавашния град Силистра, с шадраван пред нея. Тук се събирала общността за молитва, за изслушване на проповедта и за обсъждане на общи въпроси. Ето как в близост възниква вакърски комплекс, който насърчава развитието на търговията в региона.

Както всяка джамия, строена през Османска династия, Куршумлу Джамия е насочен към Мека. Тази ориентация е посочена на южната стената чрез празна ниша – Михраб. Украсата на Куршумлу джамия се съсредоточава най-вече в пода , покрит с килими и в богато изработените, и рисувани стени и тавана.

Украсата на вътрешните стени е от цветни камъни в зидарията над прозорците и вратите. Темите, избрани за украса на стените са цветя /рози, карамфили, лалета..... и др./

9.Крепостна стена на Дуросторум-Дръстър-Силистра

Това е едно от най-мощните военно-отбранителни съоръжения в България от Късната Античност и Средновековието с дебелина на стените между 3,50 – 4,50 м. Крепостта е изградена при император Константин Велики в началото на IV, след което дава отпор на готи и хуни, при което е повредена. Възстановена е при император Юстиниан Велики в началото на VI в. Изградена е монолитно от големи каменни блокове и тухли, споени със силен хоросан. Южният пасаж е добре съхранен. Пред стената излиза голяма петоъгълна кула, а в западната част се намира централната порта на късноантичния град. През тези порти са минавали знакови личности в европейската и световната история – император Константин, просветителя на готите Улфила, известния римски генерал Приск, видните граждани на античния Дуросторум Гауденций и сина му Аеций – министър председател на Римската империя в началото на V в., спасил Европа през 451 г., когато разбил хуните на Атила. До крепостната стена е била кладата, на която през 362 г. е изгорен един от най-известните светци мъченици за триумфа на християнството Св. Емилиан. Укреплението издържа ударите на славяни и авари но е покорено от Аспарух през 681 г. В Анонимната българска летопис съвсем определено името на Аспарух, първостроителя на българската държавност се свързва с Дръстър. При хан Омуртаг стената е напълно възстановена и защитава Преславния дом на Дунав – Дунавската столица на България. Зад тази порта през 896 г. цар Симеон Велики е съхранил българската войска и предприел

победоносната контраофанзива срещу маджарите. От тази порта няколко години по-късно тръгва една забележителна сватбена церемония. Първата дръстърска болярка, дъщерята на дръстърския болярин Георги Сурсувул (по-късно министър председател на царство България) се отправя за Преслав за да се венчае за цар Симеон Велики. Няколко десетилетия по-късно на същото място си дават среща двама от най-забележителните владетели на средновековна Европа – византийския император Йоан Цимисхи и руско-варяжкия княз Светослав. Малко преди това първият български патриарх Дамян напуска Дръстър за да се отправи към Средец, където пренася патриаршеския престол. Точно на това място през 1088 г. е сразен от печенегите и българи византийския император Алексий Комнин. През тази порта около 1180 г. братята Асен и Петър възстановяват българската власт в Дръстър. От тук през 1299 г. тръгва дръстърският деспот Теодор Светослав към Търново, където е коронован за Български цар. Най-сетне тази крепост се превръща в столица на независима феодална държава в края на XIV в., управлявана от дръстърският деспот Иванко Тертер. Мощното укрепление е превзето от турците през 1383 г. и е основна единица от фортификацията на Силистра през Османската епоха. Разрушена е чак през 1810 г. от известния руски генерал княз Багратион – герой в битката при Бородино срещу Наполеон Бонапарт.

10. Новата раннохристиянска гробница

Разкрита е през 2003 г. в югозападната периферия на Дуросторум. Представлява голяма еднокамерна сводеста гробница, почти напълно съхранена. Манетите, находките и някои специфики в интериора и екстериора предполагат връзка с началото на християнството в Дуросторум.

1.4.3. Фестивали

Международния детски танцов фестивал “Утрешният мир започва с днешното приятелство”

През последните 13 години в Силистра неизменно се провежда Международния детски танцов фестивал “Утрешният мир започва с днешното приятелство”. Всяка година над 300 деца от над 30 страни, от 4 континента посещават Силистра. Фестивалът се провежда през месец юли в рамките на една седмица и няма конкурсен характер. Освен професионалистите в танцовото изкуство, фестивалът привлича интереса и на гостите и гражданите на града. Чрез богатата си съпътстваща програма: ателиета по танци, пикници, конкурс “Мис и Мистър Фестивал”, ателиета по изкуства, той се е утвърдил като средище за международен културен обмен.

По време на фестивала, градът се изпълва с пъстрота, настроение, песни и танци от различни краища на света, подарявайки на публиката незабравими представления.

Международна театрална лаборатория “Ян Бибиян”

От 2003 година, утвърдилият се Международен куклен фестивал “Ян Бибиян” се провежда ежегодно като Международна театрална лаборатория. Амбициозната задача на организаторите е, чрез традицията на предходните издания да се утвърди професионалното общуване между човек и публика. Във фестивала участват спектакли на куклено – театрални групи от цял свят. Иновационните практики от изданието на лабораторията от 2003 г. – малката театрална лаборатория и Експерименталния финален спектакъл са стимул за театрална творческа работа и подпомагат по – нататъшното сътрудничество между актьори от различни куклени театри на Европа и създават трайни връзки в областта на културата.

Акцентите на фестивала са:

- “Бисерчета” – гостуване в детски градини с изработване на кукли от подръчни материали и разиграване на театрални етюди;
- “Малка театрална лаборатория” – всеки ден от фестивала, различен колектив сътворява кукли, етюди и малки спектакли;
- “Експериментален финален спектакъл” – под ръководството на театрален експерт се поставя спектакъл от идеите реализирани в малката театрална лаборатория;
- Конкурс за драматургична миниатюра ;
- Конкурс за деца “Куклата, която сътворих сам”;
- Научно –практическа дискусия.

Други културни прояви:

- *Съборът на хоровете от крайдунавските страни* – единствен по рода си в Европа, проведен е за първи път през 1910 година.
- *Фестивалът на старите градски песни*, в който участват състави от различни градове на България;
- *Празник на кукерите в село Калипетрово*, който е превърнат в национален фестивал
- *“Пролетни културни празници”, “Дни на Силистра”, “Коледен артфест”* – в рамките на тези прояви се реализират общо над 200 изяви.

2. Ситуационен анализ

Условията за развитие на туризма на дадена територия са резултат от едновременното въздействие на вътрешни и външни фактори, които формират среда със силни и слаби страни, възможности и заплахи пред развитието на туристическа дейност.

Едни от най-значимите външни фактори, оказващи влияние върху управлението на туризма са държавата, с провежданата от нея политика в областта на туризма; нормативната уредба, регулираща отношенията в туристическия отрасъл, както и нормативните актове, регулиращи други сфери на икономическата дейност, но оказващи пряко или косвено влияние върху туризма.

Географското положение, заедно с богатството на културно-историческите и природни ресурси предлагат богат избор от възможности за инвестиране в туристическия сектор и развиването на форми на алтернативен туризъм на територията на Община Силистра. Създаденият туристически продукт съчетава в себе си бита в духа на старите традиции, богатата история и атрактивен фолклор.

Оползотворяването и реализирането на тези възможности е свързано с преодоляването на проблеми от различно естество и на различно равнище.

1. Силни страни

1.1. Географско положение

Излазът на Община Силистра на река Дунав разкрива богати и разнообразни възможности за използването на реката като елемент от туристическия продукт. Граничното положение на Община Силистра ѝ предоставя възможност за улеснен излаз на външни туристически пазари: Румъния, Молдова, Украйна и страните от ОНД, както и за туристически обмен и сътрудничество. Определящ фактор е и участието на Община Силистра в Еврорегион “Дунав Изток”, който обединява около 1.5 милиона население. Еврорегион “Дунав Изток” се различава от другите два еврорегиона в транспортно отношение по наличието на сухоземна държавна граница.

Община Силистра се намира сравнително близо до Черноморското крайбрежие и до два часа път от най – големите ни морски курорти “Албена” и “Златни Пясъци”, което ѝ предоставя възможност да участва в предлагането на едни от най – големите туроператори, работещи в сферата на масовия туризъм, чрез различни тематични туристически маршрути и едnodневни турове.

1.2. Общикономическо развитие

Приоритетните отрасли в общикономическото развитие на Община Силистра са селското стопанство и промишлеността (хранително – вкусова, дървообработваща, машиностроене, лека промишленост). Действащите малки и средни предприятия са предимно в сферата на селското стопанство, хранително – вкусовата промишленост, търговията и транспорта. Всички тези сфери на дейност са интегративно свързани с туризма и допринасят за постигането на устойчивост в развитието му.

1.3. Туристически ресурси

Природни ресурси. Двата най – значими природни ресурса с туристически потенциал на територията на Община Силистра са Биосферния резерват “Сребърна” и река Дунав. Техните силни страни и предимства от гледна точка на туризма могат да бъдат представени по следния начин:

Биосферен резерват “Сребърна

- **Уникалност** – Резерватът е едно от малкото места в Европа и света, където в реални условия може да се наблюдават различни биологични видове, в това число и застрашеният от изчезване къдроглав пеликан, който е и символа на резервата;
- **Международна известност** – Поради изключителната си ценност Сребърна е признат за биосферен резерват, за влажна зона с международно значение по Рамсарската конвенция, за паметник на световното, културно и природно наследство и като орнитологично важно място със световно значение;
- **Биологично разнообразие** – Резерватът е местообитание на 1338 биологични вида, някои от които са застрашени от изчезване;
- **Атрактивност** – изброените по – горе характеристики определят резервата като атрактивно място за туризъм и му определят ролята на мотивиращ фактор и основен елемент от предлаганите досега туристически пакети, реализирани на територията на Общината и областта;
- **План за управление** – С приемането на плана за управление (Заповед № 958 от 11.12.2001г. на Министъра на околната среда и водите), “Сребърна” става поддържан резерват, с което се разрешава достъпа до някои от зоните му. Във философията на Плана е залегнало разумното използване на природните ресурси, съчетано с гарантирано и дълготрайно опазване на биологичното разнообразие. Зонирането на резервата дава възможност за развиването на туристически дейности на територията му, без това да се отразява на екологичното и биологично равновесие.

Река Дунав

- Река Дунав е **най- големият европейски транспортен маршрут** като 85% от течението на реката е плавателно.
- Предпоставка за добрите перспективи пред речното корабоплаване и в частност – туристическите круизи е приетата декларация на представители на правителствата на европейските страни от 5-6 септември 2001 година в Ротердам, относно ускоряването на общоевропейското сътрудничество за облекчаване и стимулиране на вътрешния воден транспорт и подписаният от същите представители меморандум за

разбирателство за развитието на пан-европейски транспортен коридор VII /река Дунав/;

➤ През ноември 2001г. Федерална Република Югославия, Дунавската Комисия в Будапеща, и Комисията на ЕС в Брюксел се споразумяха от 2002 понтонният мост около Югославия до Нови Сад да бъде отворен за корабоплаване три пъти седмично. От месец май 2002г. река Дунав е отново плавателна по цялата си дължина 2415км за всички кораби като пасажерските лайнери са освободени от такси;

➤ Дунавският басейн е район, който обединява разнообразни природни ресурси и страни с различно и уникално културно – историческо наследство;

➤ Град Силистра се намира на пътя на основните туристически речни маршрути достигащи до делтата на реката, които, заедно с богатото му културно – историческо наследство, могат да го превърнат в желана спирка в програмите на специализираните туроператори.

Културно – исторически ресурси. Предимствата на общината за развитието на културен, исторически и познавателен туризъм са свързани с историческото развитие на град Силистра и ролята му на основен търговски, религиозен и културен център през вековете, което несъмнено е оставило отпечатък върху сегашния облик на града и играе основна роля за формирането на туристическия му потенциал.

➤ С указ на Министерския Съвет Силистра е обявена за Национален архитектурно – археологичен резерват на територията, на който се намират 314 археологични паметника на културата.

➤ Градът разполага с няколко знакови паметници, известни на ценителите на културно – историческото наследство в страната и чужбина, като късноантичната римска гробница с най – богатата стенописна украса от IV век, патриаршеската базилика от IX – X век на брега на Дунава, фортификационната система от VI – XI век, най – мощната и най – добре съхранената в Североизточна България, османо – турската крепост “Меджиди табия” с напълно съхранен автентичен интериор и екстериор;

➤ Силистра, античният Дуросторум и средновековният Дръстър са свързани с живота и дейността на известни личности от българската и европейската история като римският пълководец Аеций, епископът на Дуросторум и Милано и известен късноантичен автор Авксентий – Меркуриан, силистренските светци Емилиан и Дазий, първият български патриарх Дамян, деспотът на Добруджа през XIV век Иванко Тертер, руско – варяжеският княз Светослав, българският цар Теодор Светослав (преди това, деспот на Дръстър), българският цар Симеон Велики, българският цар Ивайло, османо – турският пълководец Шейх Бедредин, влашките владетели Мирчо Стари и Дан II, италианският благородник Пипо Флорентинеца, известният книжовник Партений Павлович, светецът на еврейския народ Елиезер Папо.

Към тази група туристически ресурси спадат и международни, национални и регионални фестивали, които са неизменна част от културния живот на града. Благодарение на тях, Силистра става известна на гости от страната и света и се утвърждава като културен център. Основните характеристики, които формират значението на тези събития за културния живот на града и техния туристически потенциал са: Международен обхват и представителност; Традиции в провеждането им; Разнообразни съпътстващи програми; Привличане на сравнително голям туристопоток.

1.4. Частен сектор

Напоследък се наблюдава засилен интерес към развиването на туристическа дейност от частни предприемачи чрез изграждането на места за настаняване (къщи за селски туризъм, висококатегориен хотелски комплекс) или чрез обновяването на вече съществуващи. Изгражда се материална база с високо качество, отлични технико – експлоатационни характеристики и възможност за предоставяне на разнообразни допълнителни услуги.

От страна на туроператорската дейност, фирма Орикс има вече добре разработен еднодневен туристически продукт, който за момента осигурява основния туристопоток към Общината за летния сезон, привличайки туристи от черноморските курорти.

1.5. Неправителствени организации

Все повече НПО използват туризма и неговите форми като инструмент за устойчиво развитие, поставящи значително ударение на подотрасъла екотуризъм. Природозащитни НПО на национално равнище се насочват към туризма като надеждно средство за постигане на природозащитни цели във и около защитените територии.

НПО създават връзките между обществения и бизнес-сектора за промоция на туризма – както туристическите, така и природозащитните НПО натрупват ценен опит в разработването на модели за институционализиране на взаимодействието между местния частен бизнес, органите на местната власт и туристическите ресурси.

2. Слаби страни

2.1. Географско положение

Община Силистра е разположена в източната част на Дунавската равнина, отдалечена е на 140-150 км от Черноморското крайбрежие и в частност от големите черноморски курорти "АЛБЕНА" и "ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ", а най-близкият планински масив е Стара Планина, като най-краткото разстояние до него е около 250 км, т.е. тя няма пряк достъп до морето или планината като основен природен ресурс за развитието на рекреативен туризъм.

Проблемите свързани с географското положение и неговото влияние върху условията за развитие на туризма в общината могат да бъдат обобщени по следния начин:

➤ Община Силистра няма потенциал за развитието на рекреативен туризъм, който се характеризира с масовост, голям туристопоток, дълъг престой, голям обем на реализираните приходи, относително по-ниски разходи за обслужването на един турист в сравнение със специализираните видове туризъм;

➤ Алтернативният туризъм, за развитието на който общината разполага с уникални културно-исторически и природни ресурси, се характеризира с непостоянен туристопоток, кратък престой, ниско равнище на реализираните приходи и високи разходи за обслужването на един турист, високи разходи за поддръжка, опазване и реставриране на туристическите ресурси;

➤ Географското положение оказва влияние върху избора на целеви пазарни сегменти. Положението на общината по отношение на територията на България е: отдалечена на 150 км от Варна и на около 500 км от София. Така туристическият пазар, който тези градове представляват за вътрешния туризъм се оказва трудно достъпен. Една от възможностите за навлизането на тях би представлявало развитието на ученическия познавателен туризъм;

➤ На територията на Област Силистра няма действащо летище, а географската отдалеченост от летище Варна ще оскъпи допълнително предлаганите пакети и ще понижи тяхната конкурентоспособност;

➤ Поради отдалечеността си от големите черноморски курорти и предвид това, че туристите от "АЛБЕНА" и "ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ" понастоящем формират почти изцяло туристопотока към Общината, възниква проблемът с конкуренцията на села, в които се развива селски туризъм, и които са значително по-близо до тези курорти (на 30-40 км). По този начин по-високата цена на транспортната услуга повишава крайната стойност на туристическото пътуване с обща цена;

➤ Недостатъчното се използват предимствата на река Дунав за развитието на трансграничното сътрудничество и в частност за развитието на туризма в общината.

2.2. Транспортна инфраструктура

Транспортната инфраструктура е едно от условията на средата на туризма и един от основните фактори за успешното му развитие в Община Силистра. Чрез своите характеристики и спецификации, тя до голяма степен оказва влияние върху качеството на туристическия продукт, неговата стойност и конкурентоспособност.

Транспортните услуги, които в повечето случаи са неразделна част от туристическия пакет, заемат до 30% от структурата на общата цена. Качеството на пътуването е един от основните фактори, влияещи върху общото впечатление на туриста, тъй като с пътуването започва и завършва неговата ваканция. Затова проблемите в този отрасъл в общината, са и проблеми пред развитието на туризма.

Точното дефиниране и разглеждане на проблемите на транспортния отрасъл в общината и неговата инфраструктура налага тяхното групиране според вида на транспорта: Автомобилен; Железопътен; Воден; Въздушен.

Проблеми на автомобилния транспорт. Проблемите му в Община Силистра са пряко свързани с проблемите на национално равнище.

След 1990 г., настъпват редица неблагоприятни изменения в системата на пътническият автотранспорт, особено в обществения сектор. В количествено и структурно отношение няма положителни изменения, което се отнася най-вече за пътно-шосейната мрежа. Някои от отрицателните тенденции дори се задълбочават. През 1998г. обемът на превозната работа спада над 3 пъти спрямо 1989 г. Броят и дължината на междуселищните автобусни линии за същия период намалява около два пъти, а числеността на автобусите е редуцирана 2.3 пъти. Нарастване е отбелязано само при леките автомобили. Същевременно в експлоатация са пуснати много, закупени от чужбина, автобуси и леки автомобили втора употреба, които имат ниски експлоатационни и екологонесъобразни характеристики.

Обект на особено внимание по отношение на условията за развитие на туризма в Община Силистра, трябва да бъде състоянието на пътната мрежа. Проблем представлява не само недостигът на пътищата от по-висок клас, но и лошото експлоатационно състояние на наличните, които са със силно износен повърхностен слой и участъци с концентрация на дупки и мрежовидни пукнатини. Предприеманите оздравителни мероприятия, изразяващи се в изкърпване на пътната настилка, не само че не водят до повишаване на нейните качествени характеристики, а дори и задълбочават проблемите след тежки зими и обилни дъждове и използването на нискокачествена асфалтова настилка. Особено внимание трябва да се обърне на пътя Силистра - Варна, тъй като той е най-използван за осъществяване на туристически превози, а освен това е и една от най-натоварените пътни артерии в общината, и в този аспект, качествено-експлоатационните му характеристики са от особено значение за

туризма в общината. Обект на внимание и целенасочено въздействие трябва да бъдат и пътищата, водещи до отделните туристически забележителности. В тази връзка е наложително да се отбележи, че пътищата от I, II и III клас са държавна собственост и тяхното стопанисване е отговорност на Пътно управление към Изпълнителна Агенция “Пътища”, а тези от бившия IV клас – общинска собственост.

Проблеми на железопътния транспорт. Влакът, като превозно средство е слабо използван в рамките на общината поради много по-добре развитата пътна мрежа и малките разстояния. Основното направление, по което пътува пътническият влак е Силистра - София. В системата на националната ЖП мрежа, град Силистра е крайна гара, което обяснява непостоянния пътникопоток. Въпреки че е оборудван с необходимата техника, пътническият железопътен транспорт в общината не е достатъчно използван. Причина за това е както остарелият вагонен парк, така и конкуренцията на автобусния транспорт, който приблизително на същата цена предлага бързина, качество и комфорт. Използването на железопътния транспорт за туристически цели е изключително ограничено.

Проблеми на водния транспорт. Понастоящем пътническият речен транспорт в град Силистра не съществува, ако се изключат едночасовите екскурзии с частни туристически кораби.

До втората половина на 80-те години на XX век, по линията Силистра - Видин пътуват пътнически кораби тип "Метеор" и "Комета", които обслужват и пристанищата по протежението на река Дунав между двата града. Поради спад на превозната работа в края на горепосочения период, линията е закрыта, с което на практика почти се ликвидира пътническата транспортна дейност на пристанище Силистра.

В периода след 1990 година се регистрира постоянен спад на превозната работа и намаление на морските и речни плавателни съдове, които са на вода.

Проблеми на въздушния транспорт. Главният проблем пред въздушния транспорт в Община Силистра е неговото нефункциониране, след закриването на летище Силистра със заповед РД 08.1181/06.12.1999 год. на Министерството на транспорта.

2.3. Материално – техническа база

Проблемите пред материално – техническата база са следствие от досегашното развитие на туристическия сектор и се характеризират с ниските технико - експлоатационни характеристики:

- Недостатъчни на брой средства за настаняване;
- Нефункциониране на изградени вече места за настаняване;
- Неефективно използване на наличната материална база;
- Ниската и непостоянна заетост на легловата база;
- Липса на материално–техническа база за предоставяне на допълнителни услуги.

2.4. Туристически ресурси

Слабите страни на основните за общината ресурси произтичат от някои възпиращи фактори, влияещи върху тяхното използване за туристически цели, с което се влияе и на туризма като цяло. Такива фактори са:

За резервата “Сребърна” – *ограничената достъпност* до определени зони в резервата, с което възниква нуждата от допълнителен контрол върху предлаганите на територията му туристически услуги и *сезонната атрактивност*.

За река Дунав – *липса на туристически обекти* по поречието на реката в българската му част и *неизползване на потенциала на реката* за туристически цели;

законови пречки пред развитието на туризма по поречието на реката, свързани с изграждане на туристическа инфраструктура; различни периоди в *пълноводието на реката*, което в някои случаи може да се окаже възпиращ фактор за круизните пътувания; неяснота по отношение на *използването на Дунавските острови за туристически цели*.

За паметниците на културно – историческото наследство – *слабата им популярност* на международно и национално ниво, въпреки тяхната уникалност; неразработен туристически потенциал, *различна степен на достъпност*, предопределена от мерките за тяхното съхранение; *финансови и организационни трудности*, свързани с тяхната реставрация, консервация и експониране.

2.5. Човешки ресурси

Като отрасъл от сферата на услугите, туризмът се характеризира с повишена необходимост от човешки ресурси. Основните проблеми пред кадрите на местно ниво са следните:

- Липса на управленски умения и обучени кадри в сферата на туризма;
- Липса на професионални знания и умения на всички етапи при изготвянето на туристическия продукт и неговото реализиране;
- Липса на центрове на местно ниво за обучение на туристически кадри.

2.6. Частен сектор

Основен проблем е малкият брой предприемачи в сферата на туризма. Въпреки нарастващия интерес към този отрасъл, инициативите са все още по-скоро инцидентни. Липсата на т.н. посрещачи туроператори, които да са специализирани в предлагането на туристически продукти, изградени на база на местните дадености, е другият основен проблем.

2.7. Управление на туризма на местно равнище

В оперативния план за развитие на Община Силистра е отбелязано: “Състоянието на околната среда в Община Силистра може да бъде характеризирано като запазено до голяма степен и осигуряващо условия за развитие на алтернативни форми на туризъм – селски туризъм, еко-туризъм и др.” Въпреки осъзнаването на потенциала на територията на общината да се развият форми на алтернативен туризъм, все още са малко подобни прояви. Спецификата на целите, средствата и начина за тяхното постигане, както и проблемите пред развитието на туризма, налагат създаването на компетентен орган, който да е отговорен за управлението, контрола и координацията на отношенията между частния сектор в туризма на територията на общината, неправителствените организации и органите на местното самоуправление.

2.8. Популяризиране, реклама и маркетинг

Условията за развитие на алтернативни форми на туризъм на територията на общината предлагат и малки по големина туристически фирми, които имат ограничен финансов ресурс за реализирането на ефективни самостоятелни рекламни кампании. В резултат на това липсват достатъчен брой рекламни и агитационни материали – дипляни, брошури и туристически карти.

3. Възможности

3.1. Макроикономическа и политическа обстановка

Макроикономическата обстановка в страната остава стабилна през последните 5 години. В резултат на макроикономическата и политическата стабилност, всички водещи икономически отрасли се развиват с бързи темпове, включително и в сферата на туризма. Кредитния рейтинг на страната също се подобрява. Присъединяването на

България към ЕС е събитието, което до голяма степен ще повлияе на бъдещото икономическо развитие на страната. Всичко това формира благоприятен климат за развитие на всички видове туризъм.

3.2. Пазарни тенденции

Алтернативните форми на туризъм са развиващ се сектор на международно ниво – международните тенденции в алтернативните форми на туризъм като цяло изпреварват тенденциите в общия годишен ръст на целия отрасъл. Оборътът от туризъм нараства средно с по 4-5% годишно, а само планинският туризъм съставлява между 15 и 20% от международния туристически пазар. От друга страна, алтернативният туризъм бележи годишен ръст от 10 до 30%.

Туризмът в България е във възход - през последните години международният туризъм в България отбелязва стабилна тенденция на постоянно повишение броя на влезлите в страната чужденци. През 2007 г. техният брой е **7 725 747**, с ръст спрямо 2006г. от **3 %** по данни на Държавната агенция по туризъм. Приходите от международен туризъм (без транспорта) за дванадесетте месеца на 2007 г. възлизат на **2 284.8 млн. евро**, което е с 10.8% повече от същия период на 2006г.. Разходите на български граждани за пътувания в чужбина за дванадесетте месеца на 2007 година са общо **1 332.1 млн. евро**, което е с 13.7% ръст спрямо същия период на 2006 година.

3.3. Конкурентни предимства на Община Силистра

Съчетавайки уникални природни и културно – исторически ресурси с международна и национална значимост с тяхната концентрация на малка по площ територия, Община Силистра придобива конкурентни предимства в сферата на алтернативния туризъм. Съществуват възможности за едновременното създаване на различни като тематика и пазарна ориентация туристически продукти. За това допринасят благоприятното географско положение, разнообразните туристически ресурси, богатият културен живот и съхранените фолклор и традиции, както и близостта на Общината до два от най – големите черноморски курорти.

3.4. Частен сектор

Развитието на различните форми на алтернативен туризъм налага обособяването на участниците в отделните равнища на процеса на създаване на туристическия продукт - туроператори и посредници, хотелиерски и ресторантьорски предприятия, къщи за селски туризъм, транспортни фирми и др.

Частните предприемачи са тези, които създават туристическия продукт и затова развитието на туризъм в Община Силистра зависи до голяма степен от нивото на частната инициатива. Наличните условия и туристически ресурси на територията на Община Силистра и тяхното развитие и усъвършенстване разкриват възможности за много хора да започнат да реализират приходи от развиването на туристически дейности.

Перспективите съществуват най-вече пред селския туризъм, който притежава уникалната възможност да интегрира природните дадености на даден район, неговия селскостопански поминък, традиционни занаяти и културни забележителности в съвкупен туристически продукт.

В Община Силистра условията за развиване на селски туризъм са най-добри в селата Сребърна и Ветрен поради спецификата на наличните туристически ресурси (река Дунав и резерватът Сребърна). Тези населени места разполагат и с подходяща инфраструктура – материална база и качествена пътна мрежа. Подходящи са и селата

Айдемир, П. Ламбриново, Срацимир и Калипетрово с наличните язовири – места за риболов и други атракции.

В селата Сребърна и Ветрен вече са изградени няколко средства за настаняване за посрещане на гости по линията на селския туризъм.

С развитието на туризма в Община Силистра възниква и потребността от стопански единици, които да осъществяват пряко и/или косвено посредничество между търсенето и първичното предлагане чрез създаването и реализацията на собствен и/или продажба на чужди продукти. Такива икономически единици са туристическите агенции.

Ролята на туроператорските фирми ще е определяща за развитието на алтернативния туризъм в Община Силистра, тъй като тяхна е функцията да създават туристически пътувания с обща цена, които интегрират в себе си елементите на туристическия ресурс на общината и да ги предлагат в завършения им вид на крайния потребител директно или ползвайки услугите на посредник. Освен това, местните туроператори са тези, които познават най-добре особеностите на средата, в която се създава туристическия продукт. От друга страна доверието на местните контрагенти към тях ще е по-голямо, отколкото към чужди за общината туроператори.

Разнообразието на туристическите ресурси, които създават условията за развитието на форми на алтернативен туризъм, са предпоставка за специализирането на туроператорите в предлагането на туристически пътувания с обща цена за селския, фолклорния, екологичния и познавателния туризъм.

Реализирането на възможностите, потенциала и перспективите пред частния бизнес ще има за резултат:

- Увеличаването на заетостта в общината;
- Увеличаването на благосъстоянието на заетото в туристическия бранш население, вследствие на реализираните приходи;
- Положителен ефект върху общоикономическото развитие на общината;
- Създаване на положителен имидж на Община Силистра, изграден върху качеството на услугите и уникалността на туристическите ресурси.

3.5. Туристически проекти

Чрез разработването на проекти с насоченост “туризъм” Община Силистра, в сътрудничество с други институции, неправителствени организации и частния сектор, ще може да участва активно в създаването на ред условия, жизнено необходими за устойчивото развитие на туристическия отрасъл. Реализирането на такива проекти може да се използва за подобряване на общата и туристическата инфраструктура, въздействие върху качеството на предлаганите туристически услуги и обучение на туристически кадри и местни общности.

4. Заплахи

Заплахите са външни фактори, които могат да възпрепятстват развитието на туризма в Община Силистра, вследствие на невъзможността да им се въздейства или да бъдат заобиколени.

4.1. Икономика в преход

България все още е в процес на преход към пазарна икономика. Този преход се характеризира с висок риск за инвестициите, продължителни административни процедури за частния бизнес, корупция и липса на управленски познания по пазарното стопанство. Макар преходът в България да е съпроводен с по-голяма политическа стабилност, отколкото другаде, все още сред международната общност има

загриженост относно някои рискове, свързани с инвестициите, прозрачността и отчетността, собствеността и пазара на земята и стабилността на националната валута.

4.2. Тероризъм

Глобалните заплахи за туризма, произтичащи от международния тероризъм, създават чувство на несигурност за бъдещето на туристическата индустрия като цяло и това важи предимно за международните пътувания. Допълнителните мерки за сигурност и високата цена на мерките против тероризма намират отражение в повишени летищни такси и в по-високи цени на самите самолетни билети. Това се отразява на комфорта и времетраенето на пътуването и оказва все по-решаващо влияние при избора на туристически дестинации от гледна точка на тяхната отдалеченост.

4.3. Конкурентни вътрешни нужди

В България са налице взаимно конкуриращи се нужди от държавна подкрепа и финансиране за поддържането и подобряването на селската инфраструктура. Заплаха за постигането на целите на Стратегията може да се окаже и липсата на финансов ресурс в общинския бюджет.

3. Туризмът като инструмент за устойчиво развитие на Община Силистра

3.1. Визия

Глобалното развитие на туризма, заедно с тенденциите в този отрасъл налагат преосмислянето на водените политики в тази сфера. Тенденциите в световен и регионален мащаб за един устойчив годишен ръст на туристическия сектор от 3% до 5% засилват влиянието и ролята му в икономическото развитие на страните.

Нуждата от управленска стратегия за развитието на туризма на местно ниво е следствие от интегративния характер на туристическия отрасъл (функционалните му връзки с други икономически отрасли) и е обусловена от наличните туристически ресурси, моментното им състояние, степента на тяхното използване и техния туристически потенциал, и ползите, които тяхната правилна експлоатация би донесла за общоикономическото развитие на общината и региона.

Стратегията трябва да постави развитието на туризма като един от приоритетите при общото икономическо развитие на общината, чрез ангажирането на местната власт в решаването на въпросите и проблемите на местно ниво пред туризма и пряко свързаните с него отрасли и създаването на благоприятна микросреда за развитието на частния туристически сектор. Воденето на целенасочена политика в тази сфера ще гарантира устойчивостта в развитието на туризма и на дестинацията като цяло.

Устойчивият туризъм е този, който осигурява за бъдещите поколения социални ценности и природни ресурси във вид, който са били наследени, съхранени и възстановени, като осигурява приходи и печалби за бизнеса и развитие на икономиката в региона и увеличава благосъстоянието на местното население. Устойчивият туризъм е основен двигател и важно условие за устойчивото развитие на дестинацията, защото чрез него от една страна се осигурява баланс на интересите на всички участници: местното население, туристите, туроператорите, местния бизнес от туризма и свободното време, местната власт и обществеността, чуждестранните туроператори, а от друга страна и между икономическата ефективност от туризма и защита на социалната и екологична среда. Следователно устойчивият туризъм е туризъм с дългосрочна ориентация, интегративен процес, който осигурява просперитет за икономиката и бизнеса, в т.ч. чрез използване постиженията на

глобализиращото се общество (**икономическо измерение**), допринася за съхранението на етичните и морални норми, традициите и етно – ценностите (**социално измерение**), защитава и съхранява природното разнообразие и богатство (**екологично измерение**) и се постига чрез съвместни усилия, участие и взаимодействие на посочените по – горе участници (**институционално измерение**)².

Туризмът ще се превърне в запазен знак на Община Силистра и ще я популяризира като:

- Община с уникални и разнообразни туристически ресурси, която работи за устойчивото развитие на туризма, защитавайки интересите на публичния сектор, частния сектор, гражданите си и околната среда;
- Регионален туристически център, с потенциал да предлага конкурентни туристически продукти, както на националния, така и на международния пазар;
- Основен организатор на инициативи, свързани с решаването на проблеми пред развитието на туризма на местно и регионално ниво – срещи, конференции, семинари;
- Предпочитана дестинация с богата история, живи традиции, автентичен фолклор, уникална природа и модерна визия.

3.2. Мисия

Община Силистра разполага с уникално културно-историческо и природно богатство, което има огромен туристически потенциал, чието целенасочено управление от страна на местната власт и частния сектор, може да допринесе за икономическото развитие на региона и превръщането на туризма в приоритетен отрасъл. Мисията на туризма в Община Силистра е:

- да се превърне от алтернатива в източник на икономически растеж и социално развитие;

² Международна научно-техническа конференция “Маркетинг в туризма” 31.05.-02.06.2002, International University, София; University of Portsmouth Business School, Българска хотелиерска и ресторантьорска асоциация, Българска асоциация по маркетинг

Стратегия за развитие на туризъм – Община Силистра 2008 – 2013

- да развива положителни нагласи и познания в местните общности към опазване на потенциала на туристическите ресурси (биологично разнообразие и културно – историческо наследство);
- да стане важен инструмент при планирането и развитието на местното самоуправление;
- да бъде алтернативен източник на доходи и заетост за местното население и нова възможност за насърчаване на стопанската инициатива;
- да привлича български и чуждестранни туристи с добри финансови възможности и за по – дълги времеви периоди през цялата година;
- да осигури на района конкурентни предимства в развиването на селски, екологичен, фолклорен, ловен и културно-познавателен туризъм;
- чрез инициране на регионално сътрудничество да разнообрази асортимента от туристически продукти и услуги;
- да насочва инфраструктурното развитие към подобряване на качеството на туристическото предлагане;
- да продължава и развива поминъци, щадящи околната среда и участващи във формирането на туристическия продукт;
- чрез мултипликационния ефект да носи икономически ползи за пряко свързаните с туризма дейности;
- да осигури устойчивост в общоикономическото развитие на общината.

Реализирането на Стратегията за развитие на туризма в Община Силистра ще гарантира устойчивостта на този сектор чрез ползите за туристи и местно население в три основни направления:

1. Икономическо направление

- а) Привличане на туристи чрез: конкурентноспособни туристически начинания; качествен туристически продукт (отношение цена/качество);
- б) Ползи за местното население: създаване на работни места и диверсифицирана икономика; икономическа взаимозависимост и увеличаване на благосъстоянието;

2. Екологично направление

- а) Привличане на туристи чрез: запазване на околната среда и природа; представяне на богато съхранено културно – историческото наследство,
- б) Ползи за местното население: управление и консервация на природните и културно – исторически ресурси; природосъобразен туристически продукт; природосъобразни правила за туристическо поведение;

3. Социално направление

- а) Ползи за туристите: релаксация; обучение; рекреация; междуличностен контакт и културна обмяна,
- б) Ползи за местното население: предлагане на работни места; повишаване на жизнения стандарт

3.3. Подходи

Реализирането на Стратегията за развитие на туризма в Община Силистра и постигането на ефективност и устойчивост зависят от правилния избор на подходите, които ще бъдат използвани. Спецификата на туристическия сектор, а именно големият брой отрасли, организации, предприятия, обществени институции и други, които оказват влияние върху развитието на туризма и участват в разпределението на благата от него, налага при определяне на подходите да бъдат взети под внимание интересите на многобройните участници, заети в туризма, както и тези, на носителите на

туристическата политика – държавата, регионални и местни органи на държавната власт, браншови организации, неправителствени организации, асоциации и други, имащи пряко или косвено значение за развитието на туризма.

Ролята на общинската администрация е, чрез **целенасочени действия и инициативи** да създаде на местно ниво необходимите общи условия за развитие на туризма. Факт е създадената организационно – управленска структура за регулиране на туристическия сектор – Консултативен съвет по въпросите на туризма, Общинска експертна комисия по категоризиране на туристическите обекти.

Със средствата от общинския бюджет общината:

- Изгражда и поддържа инфраструктурата, обслужваща туризма – местни пътища до местата за настаняване, паметници на културата и на историческото наследство, природни забележителности;

- Изгражда информационни туристически центрове и организира информационното обслужване;

- Опазва, поддържа и развива зелените площи, облагородява районите около паметниците;

- Рекламира туристическите обекти, намиращи се на територията на общината, в страната и чужбина.

Междунституционално сътрудничество. Тъй като туризмът не може да бъде в прерогативите само на една институция, неговите цели могат да бъдат постигнати само в координация между съответните заинтересовани страни. Ресорните министерства се явяват и регулатори на туристическата политика, чрез участието си в изготвянето на нормативната база, касаеща туризма. Те събират и анализират информацията за ефективността на туристическия отрасъл и устойчивостта на неговото развитие на макроравнище.

На местно ниво Община Силистра, сътрудничи и поддържа контакти с Областна управа – Силистра, с всички съседни общини, разполагащи с ресурси, които са от значение за формирането на един конкурентен туристически продукт. Тя има трансгранично сътрудничество и взаимопомощ с институции и органи на местната власт от градовете в Република Румъния, които разполагат с аналогични туристически ресурси или поради близостта си могат да допринесат за разнообразяване на туристическото предлагане. Тяхната роля е важна и при обмяната на идеи, реализирането на съвместни проекти и заимстване на добре функциониращи и развиващи се практики в сферата на туризма.

Взаимодействие с частния сектор и неправителствените организации. Частните предприемачи са тези, които предлагат основните и допълнителни туристически услуги, съставени на базата на наличните ресурси. Тяхната роля като контрагенти в търговските отношения на туристическия бранш е особено важна за управлението на туризма на местно ниво, тъй като чрез своята участие на туристическия пазар, те имат възможността да следят отблизо развитието на бизнеса, тенденциите в туристическото търсене и предлагане, да идентифицират проблемите и задържащите фактори, да оценяват ефективността на предприеманите мерки от органите за местно самоуправление за развитие на туризма, както и да правят своите предложения за подобряване на икономическата среда в туристическия сектор. В този аспект диалогът с частния сектор е важен инструмент в планирането на местно ниво и основен участник в реализирането на съвместни проекти в туристическата сфера.

Не по – малка е и ролята на неправителствените организации за развитието на туризма. Чрез достъпа си до различни форми на финансиране и чрез специализацията

си в различни дейности, подкрепящи развитието на туризма те реализират проекти в сфери, в които частния сектор няма възможност да инвестира. От друга страна взаимодействието с тях осигурява защитата на интересите на различни социални и професионални общности, с което допринася за устойчивото икономическо развитие в региона.

4. Стратегически цели и приоритетни дейности

Въз основа на направения анализ и отчитайки идентифицираните проблеми за разрешаване, както и възможностите за развитие се определят стратегическите цели и съответните им приоритетни дейности.

Стратегически цели:

- 4.1. Съхраняване на природното и културно-историческото наследство
- 4.2. Развитие на туристическия бизнес
- 4.3. Развитие на местно ниво

4.1 Съхраняване на природното и културно - историческото наследство

Опазването на биологичното разнообразие е неразделна част от Националния план за социално-икономическо развитие. Стратегията за опазване на биологичното разнообразие на страната се реализира чрез редица механизми, които са важна основа за развитието и на екотуризма като алтернативна форма.

Опазването на културното наследство е съществена част от мисията на културния туризъм, посочена в стратегията за неговото развитие. Взаимодействието между екотуризъм и културен туризъм ще стимулира тази мисия и ще допринесе за интегриране опазването на биологичното разнообразие с бита на хората, тяхната история, традиции, паметници на културата и пр.

За да се постигне устойчиво развитие при тези два вида туризъм са планирани следните приоритетни дейности:

4.1.1. Гарантиране поддържането на въздействието на туризма върху околната среда в границите на допустимата промяна

Защитените територии, природните и културните забележителности трябва да бъдат предпазени от негативните въздействия, свързани с различните форми на туризъм защото може да се стигне до загуба на биологично разнообразие, което всъщност е част от туристическия ресурс/продукт.

Туризмът в природните и културно – историческите територии трябва да бъде изцяло съобразен с изискванията за съхраняване на автентичността на културно – историческите ценности. За целта е много важно местните власти да осъществяват тясна координация с компетентните централни институции и местните специализирани органи в системата за опазване на културното наследство.

4.1.2. Залагане на механизмите за генериране на приходи за опазване на биологичното разнообразие и паметниците на културата в планирането на местно ниво

Има редица практически механизми, които са разработени в България в подкрепа на опазването на защитените територии и развитието на туризма. Тези механизми трябва да включват възможности за дарения и принос от посетители, разработването на система от данъци и такси, събрани и използвани на местно ниво,

и пр. Законовите разпоредби още в началната си фаза трябва да се анализират и подобряват в тази насока. Затова е необходимо:

- Разработване на работещи финансови механизми, спомагащи постигането на първостепенните цели – устойчиво развитие и опазване на природата. Адаптация и прилагане на финансови механизми, използвани в защитени територии с развит туризъм в други страни като концесии и договори за ограничено време, публично-частни партньорства;
- Разработване на примерни договори, които да служат за модели на концесионните и други типове договорни взаимоотношения, уреждащи тяхната продължителност и процедури за работа;
- Осигуряване използването на приходите, които се генерират от тези източници, преимуществено за целите на опазването на природата, и местния икономически растеж и в частност, подпомагане развитието на туризъм и свързаните с това потребности на общината.

4.2. Развитие на туристическия бизнес – планирани приоритетни дейности:

4.2.1. Обединение на представителите на туристическия бизнес на местно ниво.

Обединяването на усилията на местните туристически предприятия ще им даде възможност да работят заедно за израстването на Община Силистра като туристическа дестинация, да защитават интересите на бранша пред местните институции, както и да участват в решаването на проблеми на местно ниво, свързани с развитието на туризма. От друга страна това сътрудничество може да се реализира чрез съвместно участие и представяне на специализирани туристически форуми и борси, контакти с браншови организации на национално и регионално ниво, и връзки с потенциални контрагенти.

4.2.2. Подобряване на капацитета на предприемачите за извършване на бизнес и обучение на местните общности, предоставящи туристически услуги. Обучение на кадри в туризма

Местните общности с добър потенциал за предлагане и получаване на приходи от туризъм, са в голяма степен без умения и опит за предоставяне на туристически продукти и услуги на клиентите си. В даден момент, малките селски общности са в състояние да разберат предимствата на туризма като инструмент за генериране на доход, както и като инструмент за развитие на общината, но им липсват средства и умения за постигането на целите, които си поставят. Затова в тези общности е необходимо да се развие малък и среден бизнес, за да се разгърне предприемаческият им потенциал. За един такъв подход са необходими:

- Семинари за бизнес инициативи, например въведение в търсенето и предлагането в туризма, туристически маркетинг и реклама и др;
- Програми за информиране на обществеността по проблемите пред развитието на туризма;
- Учредяване и присъждане на награди за най-добри местни практики и награди за най-добра инвестиция сред предприемачите в сферата на туризма. Тези инициативи могат да бъдат подкрепени от местните институции и частни спонсори, в сътрудничество със средствата за масова информация;
- Програми за планиране на опознаването на природата и културното наследство и програми за обучение на водачи;
- Размяна на посещения с цел обучение на национално, регионално и международно ниво, за обмяна на опит и запознаване на място с успешни практики;

➤ Организиране на извънкласни форми с насоченост към туризма в Езикова Гимназия «Пејо Яворов», както и в други училища с разширено изучаване на чужди езици. По този начин от една страна ще се осигурят с кадри сезонните практики в туризма, а от друга ще спомогне за професионалната ориентация на учениците в по – горните курсове на обучение.

4.2.3. Подпомагане развитието на ефективни предприятия в сферата на туризма

Малките и средните предприятия играят ключова роля в устойчивото развитие. Този бизнес обслужва разнообразни цели, като осигурява различни икономически ползи за местната общност, предлагайки специални или традиционни услуги за туристите. Те често са на основата на местни традиции и опит. В допълнение, малките предприятия са ключът към задържането на значителна част от приходите от туризма на местно ниво – там, където са генерирани и възможност за използване на консултантски услуги по различни проекти и програми на Европейския Съюз и други донори, с цел повишаване на добавената стойност в туризма, чрез максимално оползотворяване на природните дадености.

4.2.4. Насочване на развитието на туризма към пазарите

В краткосрочен аспект, дейностите по маркетинг и създаване на туристически стоки и услуги трябва да бъдат насочени към българския пазар. Пазарните проучвания показват, че той не бива да се подценява и може да бъде ефективен трамплин за достигане до международните пазари.

➤ Доставчиците на туристически услуги трябва да бъдат обучени и подпомогнати с оглед оценяване и мониторинг на удовлетвореността на клиентите за по-нататъшното развиване и усъвършенстване на продукта.

➤ Българският пазар за алтернативен туризъм е сравнително разнообразен. С нарастването на доходите, засега предимно на жителите на големите градове, нараства и техният пазарен сегмент – пътува се по време на кратките почивки през годината и на по-дългите планирани отпуски през летните месеци. Някои от тези целеви групи представляват отлична възможност за реализацията на създавания на територията на Община Силистра туристически продукт. Трябва да се положат повече усилия за разбиране на търсенето на този пазарен сегмент и как то може да бъде вписано в местния туристически продукт.

➤ Поставянето на акцента върху младото поколение на България изглежда навременна и приложима стартова точка. Пазарът на групата на децата и младежите изглежда най-лесно приспособим към екотуристическите продукти. Този пазарен сегмент е сравнително податлив към алтернативните туристически теми, като това е същевременно и добра инвестиция за бъдещето. Този пазар е по-малко взискателен и по-бързо възприема нови идеи. Партньорствата между доставчици на туристически услуги и местни спортни клубове може да се окажат добра основа за специални програми, насочени към тази пазарна група.

➤ Навлизането на външните пазари може да бъде стимулирано чрез използването на връзки на Община Силистра с градове от други страни, изградени по линия на побратимяването и международното сътрудничество, както и чрез членството ѝ в Еврорегион “Дунав Изток”.

4.3. Развитие на местно ниво – планирани приоритетни дейности:

4.3.1. Провеждане на туристически форуми, събития и чествания на местно ниво

Провеждането на такива прояви е съпроводено с дейности, които стимулират една по – ефективна комуникация и координация с българското правителство и донорските програми, фокусирани върху децентрализираното управление, изграждането на местен потенциал и инфраструктурното развитие. Те следва да играят основна роля при популяризирането на туристическия потенциал на Община Силистра, както и при комуникацията с браншовите асоциации, частния сектор и други райони с идентичен туристически ресурс.

4.3.2. Изграждане на туристически имидж на Община Силистра

Община Силистра се нуждае от цялостен образ, който да представя богатството, разнообразието и уникалното съчетание на природни и културно - исторически ресурси и възможностите за туризъм. За изграждането и популяризирането на имиджа на Община Силистра са важни следните елементи:

- Широка подкрепа за рекламиране на природното и културно наследство от страна на местните институции и частния сектор;
- Подкрепа за опознавателни посещения и двустранни споразумения с други туристически инициативи в региона;
- Създаване и подкрепа на връзките на частния сектор с други сегменти на вътрешния и европейския пазар;
- Съдействие за участие на местни туристически фирми на национални и международни туристически форуми.

Ефективният маркетинг и рекламата са от критично значение за утвърждаването на туристическите продукти, създадени на територията на Община Силистра, на вътрешните и международни пазари.

5. Реализиране на Стратегията за развитие на туризма в Община Силистра

5.1. Роля на местната власт

Общината е ключова териториално-административна и планираща единица. Тя е основата за създаването на условия и среда за развитието на туризма. Конкретно ролята на общинските власти за развитието на туризма като цяло е да се грижи за:

- Подобряване на съществуващата техническата и социална инфраструктура;
- Осигуряване на местна нормативна база за развитие на отрасъла
- Привличане на инвеститори и осъществяване на партньорства с частния сектор и НПО;
- Подкрепа на дейностите по рекламата;
- Опазването на ценния културноисторически ресурс на територията чрез провеждане на местно ръководство и надзор върху ПК и защитените територии

5.2. Роля на Областния управител

Той провежда държавната политика в туризма на територията на областта, като организира съвместно с туристическите сдружения и местната власт разработването на стратегия и програми за развитието на туризма и координира тяхното изпълнение.

5.3. Роля на неправителствените организации

Неправителствените организации трябва да се превърнат в основен участник при реализирането на Стратегията. Чрез своите функции и дейности те могат да подпомагат създаването на нужните условия за развитие на туристическия сектор, реализирайки конкретни проекти и участвайки в усвояването на финансови средства

Стратегия за развитие на туризъм – Община Силистра 2008 – 2013

отпускани по различните международни и национални програми с насоченост към туризма.

Създаването на *Съвет по туризма* в Община Силистра като браншова структура е наложително с цел:

➤ Осъществяване на сътрудничество между институциите и частния сектор за пълноценното и ефективно решаване на общи и конкретни проблеми, свързани с управлението на туризма, опазването на туристическите ресурси или с развиваните форми на алтернативен туризъм.

➤ Популяризиране на регионалния туристически продукт чрез участия в национални и международни туристически панаири и изложения.

➤ Осъществяване на комуникационна връзка между частния сектор и местната власт, чрез формулиране и поставяне на проблемите пред развитието на алтернативния туризъм на общинско и областно ниво и отправяне на предложения за тяхното решаване;

➤ Разработване и реализиране на туристически проекти;

➤ Оказване на експертна помощ при стратегическото планиране на местното/регионално развитие и др.

Негов помощник и партньор могат да бъдат *природозащитните НПО*, които организират :

➤ кампании за обучение на местни предприемачи и професионалисти в сферата на туристическите услуги;

➤ Инвентаризация на туристическите ресурси и услуги;

➤ Издаване на образователни и/или рекламни материали;

➤ Поддръжка и експлоатация на посетителски центрове.

За района на Община Силистра, организациите, които имат потенциал за участие в създаването на условия за развитие на туризма са Сдружение "Свят за Всички" и структурите по проекта "Заетост чрез подкрепа на бизнеса" (JOBS) – Бизнес център и Бизнес инкубатор. Тези организации имат богат опит в разработването и реализирането на проекти от местно значение и имат необходимите ресурси за тяхното обезпечаване.

5.4. Източници на финансиране

Финансовото обезпечаване на Стратегията за развитие на туризма в Община Силистра може да се осъществи по два начина: чрез финансиране от местния бюджет и/или чрез привличане на външно финансиране по проекти подадени по Оперативните програми и други донорски програми.